Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a noua)

11 iunie 2020*

„Trimitere preliminară – Statutul resortisanților țărilor terțe care sunt rezidenți pe termen lung – Directiva 2003/109/CE – Articolul 12 – Adoptarea unei decizii de expulzare a unui rezident pe termen lung – Elemente care trebuie luate în considerare – Jurisprudență națională – Neluarea în considerare a acestor elemente – Compatibilitate – Directiva 2001/40/CE – Recunoaștere reciprocă a deciziilor de expulzare a resortisanților țărilor terțe – Pertinență”

În cauza C-448/19,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Tribunal Superior de Justicia de Castilla-La Mancha (Curtea Superioară de Justiție din Castilla-La Mancha, Spania), prin decizia din 15 mai 2019, primită de Curte la 12 iunie 2019, în procedura

WT

împotriva

Subdelegación del Gobierno en Guadalajara,

CURTEA (Camera a noua),

compusă din domnul S. Rodin, președinte de cameră, domnul M. Vilaras (raportor), președintele Camerei a patra, și doamna K. Jürimäe, judecător,

avocat general: domnul G. Pitruzzella,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

– pentru WT, de A. García Herrera și de A. Abeijón Martínez, abogados;

– pentru guvernul spaniol, inițial de M. J. García-Valdecasas Dorrego, ulterior de S. Jiménez García, în calitate de agenți;

– pentru Comisia Europeană, de S. Pardo Quintillán și de C. Cattabriga, în calitate de agenți,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,

pronunță prezenta

* Limba de procedură: spaniola.

Hotărâre

1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 12 din Directiva 2003/109/CE a Consiliului din 25 noiembrie 2003 privind statutul resortisanților țărilor terțe care sunt rezidenți pe termen lung (JO 2004, L 16, p. 44, Ediție specială, 19/vol. 6, p. 225) coroborat cu Directiva 2001/40/CE a Consiliului din 28 mai 2001 privind recunoașterea reciprocă a deciziilor de îndepărtare a resortisanților țărilor terțe (JO 2001, L 149, p. 34, Ediție specială, 19/vol. 3, p. 124).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între WT, pe de o parte, și Subdelegación del Gobierno en Guadalajara (reprezentanța guvernului în provincia Guadalajara, Spania), în legătură cu o decizie a acestei autorități prin care s-a dispus expulzarea lui WT de pe teritoriul spaniol.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

Directiva 2003/109

3 Articolul 12 din Directiva 2003/109, intitulat „Protecția împotriva expulzării”, prevede la alineatele (1) și (3) următoarele:

„(1) Statele membre nu pot lua o decizie de expulzare a unui rezident pe termen lung decât dacă acesta reprezintă o amenințare reală și suficient de gravă pentru ordinea publică sau securitatea publică.

[…]

(3) Înainte de a lua o decizie de expulzare a unui rezident pe termen lung, statele membre iau în considerare următoarele elemente:

(a) durata șederii pe teritoriul lor;

(b) vârsta persoanei în cauză;

(c) consecințele pentru persoana în cauză și pentru membrii familiei sale;

(d) legăturile cu țara de reședință sau absența legăturilor cu țara de origine.”

Directiva 2001/40

4 Din cuprinsul articolului 1 alineatul (1) din Directiva 2001/40 rezultă că obiectul acesteia este de a permite recunoașterea unei decizii de îndepărtare luate de o autoritate competentă a unui stat membru împotriva unui resortisant al unei țări terțe care se găsește pe teritoriul unui alt stat membru.

5 Articolul 3 alineatul (1) din această directivă prevede:

„Îndepărtarea prevăzută la articolul 1 se impune în următoarele cazuri:

(a) resortisantul unei țări terțe face obiectul unei decizii de îndepărtare fondate pe o amenințare gravă și actuală împotriva ordinii publice sau împotriva securității și siguranței naționale și luate în următoarele cazuri:

– condamnarea resortisantului țării terțe de către statul membru autor pentru o infracțiune pasibilă de pedeapsă cu privare de libertate de cel puțin un an;

[…]”

Cadrul juridic spaniol

6 Ley Orgánica 4/2000 sobre derechos y libertades de los extranjeros en España y su integración social (Legea organică 4/2000 cu privire la drepturile și libertățile străinilor în Spania și la integrarea lor socială) din 11 ianuarie 2000 (BOE nr. 10 din 12 ianuarie 2000, p. 1139), în versiunea aplicabilă litigiului principal (denumită în continuare „Legea 4/2000”), determină, în cadrul titlului său III, „încălcările în materia dreptului străinilor și regimul sancționator al acestora”.

7 Articolul 57, care face parte din acest titlu, are următorul cuprins:

„1. În cazul în care autorii încălcării sunt străini, iar comportamentul în cauză poate fi calificat de lege drept «foarte grav» sau «grav», în sensul articolului 53 alineatul 1 literele a), b), c), d) și f) din prezenta lege organică, amenda poate fi înlocuită, ținându-se seama de principiul proporționalității, cu expulzarea de pe teritoriul spaniol, la finalul procedurii administrative corespunzătoare și prin intermediul unei decizii care evaluează faptele în care constă încălcarea.

2. Constituie de asemenea motiv de expulzare, la finalul procedurii administrative corespunzătoare, faptul că străinul a fost condamnat, în Spania sau într-un alt stat, pentru o faptă săvârșită cu intenție care constituie[, în Spania,] o infracțiune sancționată cu o pedeapsă privativă de libertate mai mare de un an, cu excepția cazului în care a intervenit reabilitarea.

[…]

5. Cu excepția cazului în care infracțiunea săvârșită este cea prevăzută la articolul 54 alineatul 1 litera a) sau implică o recidivă care constă în comiterea, în termen de un an, a unei infracțiuni de aceeași natură, sancționabilă cu expulzarea, sancțiunea expulzării nu poate fi aplicată străinilor care se află în situațiile următoare:

[…]

b) Rezidenții pe termen lung. Înainte de a adopta o decizie de expulzare a unui rezident pe termen lung, trebuie să se ia în considerare durata șederii sale în Spania și legăturile create [cu Spania], vârsta sa, consecințele pentru persoana în cauză și pentru membrii familiei sale și legăturile cu țara în care va fi expulzat.

[…]”

Litigiul principal și întrebarea preliminară

8 WT este un resortisant marocan titular al unui permis de ședere pe termen lung în Spania. La 22 februarie 2016, acesta s-a prezentat la autoritățile polițienești competente pentru a îndeplini formalități legate de statutul său de străin. Agentul de poliție responsabil a constatat că WT fusese condamnat, între anii 2011 și 2014, la mai multe pedepse, printre care în special trei pedepse cu închisoarea mai mari de un an. În consecință, față de WT a fost deschis un dosar administrativ de expulzare, în cadrul căruia acesta a fost audiat.

9 WT a susținut printre altele că condamnările sale penale anterioare nu puteau, prin ele însele, să justifice expulzarea sa de pe teritoriul spaniol și că, după ce a avut reședința în acest stat membru timp de peste 10 ani, era integrat în societatea spaniolă, a cărei cultură o asimilase. Tot în această țară s-ar afla legăturile sale de familie și profesionale.

10 La 26 aprilie 2016, reprezentanța guvernului în provincia Guadalajara a adoptat o decizie prin care se dispunea expulzarea lui WT de pe teritoriul spaniol, apreciind că în cazul său erau îndeplinite condițiile de aplicare a motivului de expulzare prevăzut la articolul 57 alineatul 2 din Legea 4/2000.

11 WT a formulat o acțiune împotriva acestei decizii la Juzgado de lo Contencioso-Administrativo nº 1 de Guadalajara (Tribunalul de Contencios Administrativ nr. 1 din Guadalajara, Spania). În susținerea acțiunii sale, el a reiterat în esență aceleași argumente deja prezentate în cursul procedurii administrative.

12 Prin hotărârea din 3 iulie 2017, Juzgado de lo Contencioso-Administrativo nº 1 de Guadalajara (Tribunalul de Contencios Administrativ nr. 1 din Guadalajara) a respins acțiunea lui WT ca nefondată. Acesta a declarat apel împotriva acestei hotărâri la instanța de trimitere, Tribunal Superior de Justicia de Castilla-La Mancha (Curtea Superioară de Justiție din Castilla-La Mancha, Spania), invocând încălcarea articolului 12 din Directiva 2003/109.

13 În cererea sa de decizie preliminară, instanța de trimitere menționează două hotărâri ale Tribunal Supremo (Curtea Supremă, Spania) din 19 și din 27 februarie 2019, în care această din urmă instanță, făcând trimitere printre altele la articolul 3 alineatul (1) litera (a) prima liniuță din Directiva 2001/40, ar fi statuat că este necesar să se procedeze la expulzarea automată a străinilor rezidenți pe termen lung condamnați pentru infracțiuni săvârșite cu intenție pasibile de pedepse privative de libertate mai mari de un an, în temeiul articolului 57 alineatul 2 din Legea 4/2000, fără aplicarea alineatului 5 al acestui articol.

14 Instanța de trimitere, care precizează că este ținută de jurisprudența Tribunal Supremo (Curtea Supremă), apreciază că hotărârile menționate mai sus ale acestei din urmă instanțe sunt incompatibile cu dispozițiile Directivei 2003/109, astfel cum au fost interpretate de Curte în Hotărârea din 8 decembrie 2011, Ziebell (C-371/08, EU:C:2011:809), și în Hotărârea din 7 decembrie 2017, López Pastuzano (C-636/16, EU:C:2017:949). Această jurisprudență a Tribunal Supremo (Curtea Supremă) s-ar întemeia pe Directiva 2001/40, de natură pur procedurală, pentru a trage concluzii care par eronate în drept.

15 Astfel, articolul 3 alineatul (1) litera (a) prima liniuță din această directivă ar prevedea numai că o decizie de îndepărtare fondată pe o amenințare gravă și actuală împotriva ordinii publice sau împotriva securității și siguranței naționale este executorie în alt stat membru decât cel care o adoptă, în special atunci când aceasta a fost adoptată pe baza unei condamnări a resortisantului țării terțe în cauză, de statul membru autor al acestei decizii, pentru o infracțiune pasibilă de o pedeapsă privativă de libertate de cel puțin un an. În schimb, această dispoziție nu ar reglementa împrejurările în care poate fi adoptată o asemenea decizie.

16 În acest context, Tribunal Superior de Justicia de Castilla-La Mancha (Curtea Superioară de Justiție din Castilla-La Mancha) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„Articolul 12 din Directiva 2003/109 […] și, printre altele, Hotărârea din 8 decembrie 2011, Ziebell (C-371/08, EU:C:2011:809), și Hotărârea din 7 decembrie 2017, López Pastuzano (C-636/16, EU:C:2017:949), se opun unei interpretări precum cea dată prin hotărârile pronunțate de Tribunal Supremo [(Curtea Supremă)] nr. 191/2019 din 19 februarie 2019, recurs 5607/2017 (ES:TS:2019:580), și nr. 257/2019 din 27 februarie 2019, recurs 5809/2017 (ES:TS:2019:663), potrivit căreia, interpretând Directiva [2001/40], este posibil să se ajungă la concluzia că orice resortisant al [unei] țări terțe, titular al unui permis de ședere pe termen lung, care a săvârșit o infracțiune pasibilă de [o pedeapsă privativă de libertate] de cel puțin un an poate și trebuie să fie expulzat în mod «automat», altfel spus [fără] a fi necesară aprecierea caracterului real și actual al amenințării reprezentate de acest resortisant și a circumstanțelor sale personale, familiale, sociale sau profesionale prevăzute în Directiva [2003/109]?”

Cu privire la întrebarea preliminară

17 Din moment ce instanța de trimitere menționează, în întrebarea preliminară, două hotărâri ale Tribunal Supremo (Curtea Supremă), este necesar să se amintească, cu titlu introductiv, că, deși nu este de competența Curții să se pronunțe, în cadrul procedurii preliminare, asupra compatibilității normelor dreptului național, inclusiv cele de origine jurisprudențială, cu normele de drept al Uniunii, Curtea este competentă să furnizeze instanței de trimitere toate elementele de interpretare proprii dreptului Uniunii care îi pot permite acesteia să aprecieze o asemenea conformitate în vederea soluționării cauzei cu care este sesizată (Hotărârea din 26 ianuarie 2010, Transportes Urbanos y Servicios Generales, C-118/08, EU:C:2010:39, punctul 23 și jurisprudența citată).

18 Rezultă că, în cadrul prezentei cereri de decizie preliminară, nu este de competența Curții să determine dacă interpretarea dată de instanța de trimitere hotărârilor Tribunal Supremo (Curtea Supremă), pe care aceasta le citează în această cerere, este corectă și dacă aceste hotărâri încalcă dreptul Uniunii. Revine, în schimb, Curții sarcina să indice instanței de trimitere dacă articolul 12 din Directiva 2003/109 se opune unei jurisprudențe naționale care ar avea conținutul pe care această instanță îl atribuie hotărârilor menționate mai sus ale Tribunal Supremo (Curtea Supremă).

19 În consecință, trebuie să se considere că, prin intermediul întrebării formulate, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 12 din Directiva 2003/109 trebuie interpretat în sensul că se opune unei reglementări a unui stat membru care, astfel cum a fost interpretată de jurisprudența națională în raport cu Directiva 2001/40, prevede expulzarea oricărui resortisant al unei țări terțe titular al unui permis de ședere pe termen lung care a săvârșit o infracțiune pasibilă de o pedeapsă privativă de libertate de cel puțin un an, fără să fie necesar să se examineze dacă acest resortisant al unei țări terțe reprezintă o amenințare reală și suficient de gravă pentru ordinea publică sau securitatea publică sau să se ia în considerare durata șederii sale pe teritoriul acestui stat membru, vârsta sa, consecințele pentru el și pentru membrii familiei sale, precum și legăturile cu statul membru de reședință sau absența legăturilor cu țara sa de origine.

20 În această privință, trebuie amintit că, la punctul 29 din Hotărârea din 7 decembrie 2017, López Pastuzano (C-636/16, EU:C:2017:949), Curtea, răspunzând la o întrebare formulată de o instanță spaniolă sesizată într-o cauză privind aceeași dispoziție a dreptului spaniol precum cea vizată de instanța de trimitere în prezenta cauză, a declarat că articolul 12 din Directiva 2003/109 trebuie să fie interpretat în sensul că se opune unei reglementări a unui stat membru care, astfel cum este interpretată de o parte dintre instanțele acestuia, nu prevede aplicarea cerințelor de protecție împotriva expulzării unui resortisant al unei țări terțe rezident pe termen lung ansamblului deciziilor administrative de expulzare, indiferent de natura sau de modalitățile juridice ale acestei măsuri.

21 Astfel, din cuprinsul punctelor 25-27 din această hotărâre a Curții reiese în esență că articolul 12 din Directiva 2003/109 se opune adoptării de către un stat membru a unei decizii de expulzare a unui resortisant al unei țări terțe rezident pe termen lung doar pe baza condamnărilor penale pe care acesta le-a suferit în trecut, fără a stabili dacă acest resortisant al unei țări terțe reprezintă o amenințare reală și suficient de gravă pentru ordinea publică sau securitatea publică a acestui stat membru și fără a lua în considerare diferitele elemente enumerate la alineatul (3) al acestui articol, și anume durata șederii sale pe teritoriul statului membru menționat, vârsta sa, consecințele unei expulzări pentru el și pentru membrii familiei sale, precum și legăturile sale cu țara de reședință sau absența legăturilor cu țara sa de origine.

22 Dispozițiile Directivei 2001/40 nu pot justifica o interpretare diferită a articolului 12 din Directiva 2003/109.

23 Astfel cum a arătat în esență Comisia Europeană în observațiile sale scrise, din cuprinsul articolului 1 alineatul (1) din Directiva 2001/40 rezultă că aceasta din urmă are ca obiect recunoașterea de către un stat membru a unei decizii de expulzare luate de o autoritate competentă a unui alt stat membru împotriva unui resortisant al unei țări terțe care se găsește pe teritoriul primului stat membru.

24 Această directivă nu reglementează, așadar, condițiile de adoptare de către un stat membru a unei astfel de decizii față de un resortisant al unei țări terțe rezident pe termen lung care se găsește pe propriul său teritoriu.

25 Având în vedere considerațiile care precedă, este necesar să se răspundă la întrebarea adresată că articolul 12 din Directiva 2003/109 trebuie interpretat în sensul că se opune unei reglementări a unui stat membru care, astfel cum a fost interpretată de jurisprudența națională în raport cu Directiva 2001/40, prevede expulzarea oricărui resortisant al unei țări terțe titular al unui permis de ședere pe termen lung care a săvârșit o infracțiune pasibilă de o pedeapsă privativă de libertate de cel puțin un an, fără să fie necesar să se examineze dacă acest resortisant al unei țări terțe reprezintă o amenințare reală și suficient de gravă pentru ordinea publică sau securitatea publică sau să se ia în considerare durata șederii sale pe teritoriul acestui stat membru, vârsta sa, consecințele pentru el și pentru membrii familiei sale, precum și legăturile cu statul membru de reședință sau absența legăturilor cu țara sa de origine.

Cu privire la cheltuielile de judecată

26 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a noua) declară:

Articolul 12 din Directiva 2003/109/CE a Consiliului din 25 noiembrie 2003 privind statutul resortisanților țărilor terțe care sunt rezidenți pe termen lung trebuie interpretat în sensul că se opune unei reglementări a unui stat membru care, astfel cum a fost interpretată de jurisprudența națională în raport cu Directiva 2001/40/CE a Consiliului din 28 mai 2001 privind recunoașterea reciprocă a deciziilor de îndepărtare a resortisanților țărilor terțe, prevede expulzarea oricărui resortisant al unei țări terțe titular al unui permis de ședere pe termen lung care a săvârșit o infracțiune pasibilă de o pedeapsă privativă de libertate de cel puțin un an, fără să fie necesar să se examineze dacă acest resortisant al unei țări terțe reprezintă o amenințare reală și suficient de gravă pentru ordinea publică sau securitatea publică sau să se ia în considerare durata șederii

sale pe teritoriul acestui stat membru, vârsta sa, consecințele pentru el și pentru membrii familiei sale, precum și legăturile cu statul membru de reședință sau absența legăturilor cu țara sa de origine.

Semnături